

EVA GARSIJA
SAENS DE URTURI

UTIHNULI BELI GRAD

Sa španskog prevela
Duška Radivojević

Mom dedi. Razloga imam napretek.

Mi loši momci smo neophodni svetu.
Da ga čuvamo od ostalih loših momaka.
Rast Kol, *Pravi detektiv*

SADRŽAJ

Prolog	11
1. Stara katedrala	13
2. Arkiljos	28
3. Sabalja	37
4. Vila Suso	47
5. Kasa del Kordon	56
6. Ulica Dato br. 2	72
7. Viljaverde	89
8. Mačeta	97
9. Armentija	106
10. Senda	113
11. San Antonio	131
12. Zeleni prsten	143
13. Bolnica Vitorija	163
14. San Visenteho	166
15. Ravan put između borova	173
16. Anđeo Santa Isabel	184
17. Monte de la Tortilja	191
18. Bronzani kip u Ulici Dato	194
19. Čagoriču	210
20. Mural Kampiljo	220
21. Ulica Generala Alave br. 2	226
22. Nacionalni park Gorbea	231
23. Povorka lampiona	236
24. Rosario de la Aurora	245
25. Terasa Crkve San Migel	251

26. Šetalište Mirakonća	259
27. Kule u Ulici Honduras	269
28. Sugaramurdi	275
29. Palata porodice Unsuete	285
30. Kasa de las Hakekas	290
31. Kula donje Oćande	299
32. Isara	304
33. Putnik	308
34. Park Prado	318
35. Krst na vrhu planine Gorbee	323
36. Salburua	330
37. Duendeov podvožnjak	339
38. Trokrako raskršće	344
39. Donja Lolino drvo tise	361
40. Ulica Dato br. 1	372
41. Puerto de Ajurdin	381
42. Murgija	386
43. Spomenik bici kod Vitorije	396
44. Akademija „Hemingvej“	407
45. Park Arijaga	419
46. Stari grad	433
47. Trevinjo	443
48. Oćate	448
49. Santijago	458
50. Lagvardija	461
51. San Tirso	465
52. Krakenov grad	470
Zahvalnice	475

PROLOG

Vitorija, avgust 2016.

Televizijske ekipe su kao opsednute saletale moje društvo. Trebala im je udarna vest i bili su ubeđeni da im je moji prijatelji mogu pružiti. Jurili su ih po celoj Vitoriji kako se pojavilo obaveštenje da je ubica pucao na mene: od tog časa niko nije mogao da predahne.

Odmah ujutru, bili su postavljeni pred njihovim ulazima. I posle podne, kad su bili u restoranu „Saburdi“ u Ulici Dato, da na miru nešto prezalogaje. Ali tih dana niko nije imao želju da priča, i neumesno prisustvo izveštača nije bilo od pomoći.

„Žao nam je zbog onoga što se dogodilo inspektoru Ajali. Da li ćete ići na večerašnji skup?“, pitao ih je novinar dok je ispred njih mahao novinama s veću u prvom planu i mojom slikom preko skoro cele naslovne strane.

Krupan crn lik koji bezuspešno pokušava da sakrije svoje lice od foto-aparata bio sam ja, nekoliko dana pre tog pucnja.

Moje drugarice spuštale su glave, moji drugovi okretali leđa kamerama.

„U šoku smo“, na kraju je iz sebe iščupao Hota, ispijajući svoje crno vino. „Život je nepravedan, nepravedan je.“

Možda je pomislio da će to biti dovoljno da ih ostave na miru, ali izveštači su tada ugledali Hermana, mog brata, a bilo ga je nemoguće prevideti zbog njegovih metar i dvadeset visine, s koliko je bio kažnjen kao kepec. Herman je pokušao da šmugne prema toaletu. Izveštač, oka prekaljenog u hiljadu ekskluziva, viknuo je kamermanima čim ga je prepoznao.

„To mu je brat, za njim!“

Moj brat se okrenuo pre nego što im je pred nosom zalupio vrata toaleta, i to je prikazano na svim nacionalnim kanalima još iste večeri.

„Odjebite“, bilo je sve što je rekao, čak bez ljutnje, čak nimalo uvređeno. Bio je prosto prazan.

Znam da su svi stanovnici Vitorije bili zapanjeni time što sam završio s metkom u glavi, a i meni bi se, da sam u tim trenucima mogao da razmišljam, što je fiziološki bilo nemoguće, jaja smrzla od jeze.

Policajac nikada ne očekuje da će zatvoriti slučaj postavši poslednja žrtva serijskog ubice koji teroriše ceo grad, ali život ima veoma kreativne načine da ti smesti.

I... da: nisam se izvukao. Završio sam, kako rekoh, s metkom u glavi. Ali možda bi trebalo da raspletom klupko onoga što se u početku nazivalo *Dvostrukim zločinom iz dolmena*, da bi se pretvorilo u višegodišnji planirani pokolj, u doslovnom smislu reči, zločinačkog mozga daleko iznad kvocijenta inteligencije svakog od nas koji smo pokušavali da ga što pre ulovimo.

Kada se ispostavi da je taj što je započeo lanac ubistava jebeni genije, možeš samo da se moliš da tvoja kuglica ne bude izvučena iz pozlaćenog bubnja lotoa i da tvoj broj ne pročita uzbuđenim glasom lepotica na koju je red.

STARA KATEDRALA

24. jul, nedelja

Uživao sam u parčetu najbolje tortilje na svetu, s napola pečenim jajima i hrskavim krompirom, kad sam primio poziv koji mi je promenio život. Nagore, da budem jasan.

Bilo je to uoči Dana Santijaga, i u Vitoriji smo se spremali za proslavu *Dana bluza*¹ posvećenog mladima, radosno najavljujući predstojeće praznike početkom avgusta. Restoran sav u drvetu, gde sam pokušavao da pojedem onaj ukusan zalogaj, bio je tako pun i tako bučan da sam osetivši vibraciju telefona u džepu košulje, tik pored srca, morao da izađem u Ulicu Prado.

„Šta se dešava, Estibalis?“

Moja partnerka nije imala običaj da me uznemirava u slobodne dane, a Dan bluza kao i dan uoči njega bili su, odista, prevelika svetinja da bih i pomislio na posao dok ceo grad slavi.

Treštanje muzike svirača i bujica ljudi koja ih je pratila poskakujući i pevajući u prvi mah me je omela da čujem šta je Estibalis pokušavala da mi kaže.

„Unai, moraš doći u Staru katedralu“, bila je usplahirena.

Taj ton njenog glasa, ona nijansa između izgubljenog i unezverenog, takođe nije bio uobičajen za ženu koja onu stvar ima veću od mene, što već dosta govori.

U sekundi sam shvatio da se dogodilo nešto ozbiljno.

Pokušao sam da se odvojim od sveprisutne buke koja je tog dana obavijala grad i nesvesno sam svoje korake usmerio ka Parku Florida,

¹ Grupe prijatelja u Vitoriji organizuju se u *družine bluza*, svaka ima svoje ime, boju bluze (što je neka vrsta tunike preko bele majice) i marame oko vrata, svi nose neku vrstu opanaka. Tako obučeni za praznik defiluju Vitorijom. (Prim. prev.)

u nastojanju da iza sebe ostavim decibele koji su me sprečavali da vodim razgovor u minimalno produktivnim uslovima.

„Šta se dogodilo?“, upitah, pokušavajući da se razbistrim od poslednjeg gutljaja vina *riohe*, koje bolje da nisam popio.

„Nećeš verovati, sve je isto kao pre dvadeset godina.“

„O čemu pričaš, Esti? Malo mi je mutno u glavi.“

„Arheolozi koji rade na restauraciji katedrale pronašli su u kripti naga tela. Momak i devojka, oboje s dlanom na obrazu onog drugog. Poznato ti je, zar ne? Dođi odmah, Unai. Ovo je ozbiljno, ovo je vrlo ozbiljno.“ I prekinula je vezu.

Ne može biti, pomislio sam.

Ne može biti.

Nisam se čak ni javio društvu. Sigurno su još u restoranu „Sagartoki“ usred one plime ljudi, i bilo je malo verovatno da će neko obratiti pažnju na svoj telefon ako pozovem da ih obavestim da je moj Dan *bluza* upravo završen.

Dok su mi poslednje reči moje partnerke odzvanjale u glavi, uputio sam se ka Trgu Virhen Blanke, prošao pored ulaza u moju zgradu i stigao do početka Ulice Korerija, jedne od najstarijih ulica srednjovekovnog grada.

Bio je to loš izbor. Bila je prepuna, kao i ceo centar tog dana. „Malkerida“ i drugi kafići nanizani duž starog jezgra grada bili su prepuni Vitorijaca i bilo mi je potrebno više od četvrt sata da stignem do Trga Buruljerije iza katedrale gde sam se dogovorio da se nađem s Estibalis.

Trg se tako zvao jer je u 15. veku bio pijaca *buruljera*, tkača, koji su grad pretvorili u nezaobilaznu trgovačku arteriju severnog dela poluostrva. Koračao sam po kaldrmi, a bronzani kip zabrinutog Kena Foleta gledao me je dok sam prolazio pored njega, pisac kao da je predosećao mračne niti koje su već počele da se upliću oko nas.

Estibalis Ruis de Gauna, inspektorka u Kriminalističko-istražnom odeljenju kao i ja, čekala me je obavljajući hiljadu poziva, uznemirena,

krećući se od jednog do drugog kraja trga kao gušter. Ride kose do ramena, sa svojih svega metar šezdeset zamalo da ne ispuni uslov da bude primljena u policiju, i Vitorija je zamalo izgubila jednu od svojih najboljih i najtvrdoglavijih inspektorki.

Oboje smo bili đavolski dobri u zatvaranju slučajeva, mada ne tako dobri u pridržavanju pravila. Imali smo ne jedan ukor zbog neposlušnosti, tako da smo naučili da se pokrивamo. Što se tiče pravila... radili smo na tome.

Radili smo na tome.

Ja sam se pravio da ne primećujem izvesne poroke koji bi još ponekad procurili u Estin život. Ona je gledala na drugu stranu kada bih ignorisao nadređene i vodio istragu na svoju ruku.

Specijalizovao sam se u profilisanju zločinaca, tako da su me obično zvali kad se pojave serijske ubice, silovatelji... Svaki šljam koji nastavlja po starom. Ako bi počinio više od tri zločina, uz periode mirovanja, to je onda bilo za mene.

Estibalis se usredsredila na viktimologiju, na večno zaboravljene žrtve. Zašto konkretno ta osoba, a ne neka druga? Bolje od svih se snalazila u bazi podataka SICAR-a, koja obuhvata tragove gaženja kao i točkova svih zamislivih vozila, ili u bazi SoleMate, zbirci svih marki i modela cipela i patika proizvedenih u svetu.

Čim me je spazila, zaboravila je na telefon i pogledala me je uz mimiku izjave saučešća.

„Šta je unutra?“, želeo sam da znam.

„Bolje da to sâm vidiš“, promrmljala je, kao da bi nebo moglo da nas čuje, ili možda pakao, ko zna. „Zvao me je lično komesar Medina. Žele stručnjaka u profilisanju kao što si ti, a traže i mene da se fokusiram na žrtve slučaja. Sve će ti biti jasno. Hoću da mi kažeš svoj prvi utisak. Tehničari iz Naučnog odeljenja policije već su stigli, takođe forenzičarka i sudija. Ući ćemo iz Ulice Kući.“

Kučiljerija – nožarska, bila još jedna od starih ulica gde su se u srednjem veku grupisali esnafi. U Vitoriji postoji stalni podsetnik zanata naših čukundedova: Ererija – kovačka ulica, Sapterija – obućarska, Korerija – kožarska, Pintorerija – molerska... Najstariji

obrisi srednjovekovnog jezgra grada oblika badema ostali su netaknuti uprkos protoku vekova.

Bilo je odista zanimljivo što se u katedralu moglo ući kroz nešto što je na prvi pogled izgledalo kao samo još jedna kapija zgrade.

Dvojica agenata su već stražarila na ulazu, bila je to debela drvena kapija s brojem 95. Pozdravili su nas i propustili unutra.

„Već sam ispitala oba arheologa koji su ih pronašli“, obavestila me je moja partnerka. „Došli su danas da malo odrade posao, očigledno ih iz Fondacije Katedrale Santa Marija pritiskaju da završe radove u zoni kripe do kraja ove godine. Ostavili su nam ključeve. Brava je netaknuta, kao što vidiš. Nije objiena.“

„Kažeš da su došli da rade posle podne uoči Dana Santijaga? Nije li to malo... neobično za Vitorijce?“

„Nisam našla ništa čudno u njihovim reakcijama, Unai.“ Odmahnula je glavom. „Bili su izbezumljeni, bolje rečeno užasnuti. Taj užas se ne može odglumiti.“

U redu, pomislio sam. Uzdao sam se u Estibalisine utiske kao što se zadnji točak tandema uzda u prednji. Tako smo funkcionisali, tako smo okretali pedale.

Ušli smo u restaurirano predvorje i moja partnerka je zatvorila vrata za nama. Praznična buka je najzad prestala.

Dotad je vest o nalaženju dva tela bubnjala u mojoj glavi ne dopirući mi potpuno do svesti i razmimoilazeći se s veselim i bezbrižnim žagorom oko mene. Kada su se vrata zatvorila, u onoj tišini hrama, s radnim reflektorima koji su blago osvetljavali stepenište ka kripti, sve mi je postalo stvarno. Ne što sam to želeo.

„Hajde, stavi zaštitni šlem.“ Pružila mi je beli šlem s plavim logom Fondacije, koju su svi turisti bili obavezni da stave prilikom posete katedrale. „Tako visok sigurno ćeš negde udariti glavu.“

„Mani me s tim“, ignorisao sam je, zaokupljen posmatranjem celog prostora.

„Obavezno je“, insistirala je, pružajući mi ponovo tu belu kantu i blago mi prelazeći preko ruke svojim prstima.

To je bila naša igra s jednim jedinim jasnim pravilom: „Dalje ne ideš“. Zapravo, postojalo je i dopunsko: „Ne pitaš ništa. Dalje ne ideš“. Za mene su dve godine bez pomaka predstavljale *status quo*, ustanovljen način da se ophodimo jedno prema drugom, i Estibalis i ja smo se s tim odlično nosili. Imalo je uticaja i to što je ona ušla u pripreme za svoje venčanje, a ja sam ostao udovac... dobro, to nema veze.

„Baš si blaga“, promrmljao sam i uzeo plastični šlem.

Popeli smo se kružnim stepeništem i ostavili za sobom makete sela Gastejsa², prvobitnog naselja na kome je kasnije podignuti grad. Estibalis je morala ponovo da stane i potraži odgovarajući ključ koji će nas uvesti u unutrašnjost Stare katedrale, jednog od naših simbola, restaurirane i krpljene više puta nego moj dečji bicikl. Plakat *OTVORENO ZBOG RADOVA*³ pozdravio nas je s desne strane.

Upoznao sam sve znamenitosti moje zemlje, imao sam ih memorisane u temporalnom režnju od vremena kada je dolmenski dvostruki zločin potresao čitavu jednu generaciju Vitorijaca dvadeset godina i četiri meseca pre tog trenutka.

Dolmen Veštičja koliba⁴, keltsko nalazište u La Oji⁵, rimski rudnici soli u Anjani⁶, srednjovekovne zidine... bile su dekor koji je serijski ubica izabrao da bi Vitoriju i Pokrajinu Alavu⁷ uneo na mapu sveta crnih hronika televizijskih dnevnika. Napravljene su tada čak i turističke rute uz morbidnost koju je izazvala njegova osobena i makabrična scenska postavka.

² Gastejs je ime starog naselja iz 9. veka na brdu, kasnije ograđenom zidinama, koje je u 12. veku dobilo status grada pod imenom Nova Vitorija. Današnje zvanično ime grada je Vitorija-Gastejs (šp.: Vitoria-Gasteiz). (Prim. prev.)

³ Prilikom radova na njenoj rekonstrukciji, Stara katedrala nije zatvorena, već su sve vreme organizovane posete tako da su se mogli pratiti radovi. (Prim. prev.)

⁴ Šp.: *Chabola de la Hechicera*, megalitski spomenik, ime dobio po kasnijoj legendi o veštici koja je tu navodno živela. (Prim. prev.)

⁵ Arheološko nalazište naselja La Oja (šp.: La Hoya) u Baskiji datira iz gvozdenog doba, 1200. pre n. e. – 250. pre n. e. (Prim. prev.)

⁶ Slana dolina u Anjani (šp.: Valle Salado de Añana). (Prim. prev.)

⁷ Autonomna regija Baskija (País Vasco ili Euskadi) podeljena je na tri pokrajine, jedna od njih je Alava. Vitorija je glavni grad Alave i cele Baskije. U Baskiji postoje dva zvanična jezika: španski i baskijski. (Prim. prev.)

Ja sam imao skoro dvadeset godina kada se to događalo, i toliko sam time bio opsednut da sam zbog toga i stupio u policiju. Svakodnevno sam pratio istragu uz izgaranje koje se može razumeti samo kod poznog adolescenta opsednutog jednom jedinom temom, koji analizira ono malo podataka što procure u *Alavski dnevnik* i misli: „Ja to mogu bolje. Nespretni su, previđaju najvažnije: motivaciju, previđaju *zašto*“. Da, s nepunih dvadeset godina smatrao sam sebe pametnijim od policije. Kako mi je sada sve to izgledalo naivno.

Potom, istina me je tresnula po licu grublje od boksterske rukavice, ošamutila me je, kao i ostali deo zemlje. Niko nije očekivao da je Tasio Ortis de Sarate krivac. Bilo bi mi svejedno da je to bio bilo ko: moj sused, monahinja iz reda klarisa, pekar, gradonačelnik lično... Bilo bi mi svejedno.

Ali ne on, naš lokalni junak, više od idola: uzor. Arheolog, medijski poznat, proslavljen u televizijskim emisijama s rekordnim šerovima, autor istorijskih knjiga i knjiga o misterijama čiji su se tiraži rasprodavali za nekoliko nedelja, Tasio je bio najharizmatičniji i najšarmantniji lik koga je Vitorija iznedrila poslednjih decenija. Pametan, veoma privlačan po jednoglasnom mišljenju žena, i još u duplikatu.

Da, u duplikatu.

Imali smo dvojicu, da biramo. Tasio je imao jednojajčanog blizanca, identičnog čak i u načinu seckanja noktiju. Nisu se mogli razlikovati. Optimista kao i on, iz dobre porodice, veseljak, obrazovan, ispravan... S jedva dvadeset četiri godine imali su Vitoriju pod nogama i više nego sjajnu budućnost pred sobom: zvezdanu, stratosferičnu.

Ignasio, njegov blizanac, krenuo je put zakona: postao je policijski inspektor u teškim godinama, najispravniji čovek koga smo imali u svojim redovima. Niko nije očekivao da će se njihova priča završiti kako se završila. Sve, odista sve, bilo je previše mučno i okrutno.

Da jedan od braće nađe neoborive dokaze da je njegov blizanac najtraženiji i najproučavaniji serijski ubica od dolaska demokratije⁸, da

⁸ Sa smrću generala Franka 1975. godine završen je period diktature započet posle Španskog građanskog rata, 1939. godine. Prvi demokratski izbori u Španiji održani su 1977. godine.

lično on izda nalog za njegovo hapšenje, a bili su do tog časa nerazdvojni kao sijamci... Ignasio je postao čovek godine, heroj za poštovanje, čovek koji je imao smelosti da se suoči s tim i da učini ono što bi malo ko od nas učinio: predao je svoju sopstvenu krv životu iza rešetaka.

Sve me je to dovelo do uznemirujućeg pitanja: *Alavski dnevnik* kao i *Vitorski kurir*, naše lokalne novine u rivalstvu na život i smrt, tih dana su neprestano podsećale da Tasio Ortis de Sarate izlazi za nekoliko nedelja na svoje prvo odsustvo posle dvadeset godina u zatvoru. I sada, baš sada, grad s najnižom stopom kriminaliteta severnog dela zemlje upisuje dva mrtva tela u svoj makabrični statistički pokazatelj?

Protresao sam glavom, kao da će taj gest rasterati moje aveti. Prisilio sam sebe da zaključke ostavim za kasnije i koncentrišem se na ono što je bilo pred nama.

Ušli smo u nedavno restauriranu kriptu i zaista sam morao da sagnem glavu pod niskom tavanicom. Prostor je još mirisao na svežu drvenu građu. Bojažljivo sam gazio pločice od sivog kamena, uglačane, pravougaone, savršene, kao da su delo neke mašine 21. veka. Izgledale su kao nove i bila je šteta isprljati ih. Dva debela stuba pred nama, koja izdržavaju svojom snagom težinu vekova, bili su istinski temelji te stare katedrale koja se urušavala.

Ugledavši dva ispružena beživotna tela, osetio sam iz stomaka nagon da povratim. Ali sam izdržao.

Izdržao sam.

Tehničari su, umotani u svoje bele kombinezone i zaštitnu obuću, već neko vreme obavljali uviđaj. Postavili su više reflektora kako bi osvetlili mračnu kriptu i očito su završili s fotografisanjem pošto sam video nekoliko metara postavljenih po podu. Estibalis je zatražila skice mesta zločina, i pošto ih je detaljno proučila, dodala ih je meni.

„Reci mi da nisu dvadesetogodišnjaci, Estibalis“, molio sam se naglas.

Bilo koliko godina da imaju, samo ne dvadeset.

Brojanje na kome se prošli serijski ubica zaustavio bilo je petnaest godina: četiri para, muško i žensko, nagi, svako od njih nežno

(Prim. prev.)

naslanjajući svoj dlan na obraz onog drugog, u nelogično osećajnom položaju koji niko dosad nije uspeo da objasni pošto je utvrđeno da se ni u jednom slučaju žrtve nisu međusobno poznavale. Svi su nosili po dva prezimena poreklom iz Pokrajine Alave: Lopes de Armentija, Fernandes de Retana, Ruis de Arkaute, Garsija de Vikunja, Martines de Gerenju... U dolmenu Veštičja koliba, pored alavskog sela Elviljara, pojavila su se dva beživotna tela novorođenčadi. Nedugo zatim, na iskopinama keltiberskog naselja La Oja u opštini Lagvardije petogodišnji dečak i devojčica. Ruke teše onog drugog, pogleda izgubljenih u nebesima.

U Slanoj dolini Anjane, gde je so eksploatisana još od rimskih vremena, pronašli su tela dečaka i devojčice desetogodišnjaka. U trenutku kada su zločini stigli do Vitorije i kada su se pojavili petnaestogodišnji momak i devojka pored kapije srednjovekovnih zidina, psihoza je bila tolika da smo mi dvadesetogodišnjaci ostajali kod kuće i igrali društvene igre s babom i dedom. Niko se nije usuđivao da šeta po Vitoriji osim u grupi. Godine žrtava kao da su napredovale istovremeno sa istorijskom hronologijom naše zemlje. Sve je bilo vrlo arheološki, sve je navodilo na Tasija.

Onda su ga uhvatili. Inspektor Ignasio Ortis de Sarate naredio je da se uhapsi Tasio Ortis de Sarate, najpoznatiji i najomiljeniji arheolog u zemlji. Sudili su mu i presudili da je kriv za osam počinjenih ubistava i zatvorili su ga.

Kosidba vitorijske dece je prestala.

Glas moje partnerke vratio me je u sadašnjost.

Forenzičarka, doktorica Gevara, mršava pedesetogodišnjakinja upalih crvenih obraza, tiho je razgovarala sa sudijom Olanom, starijim čovekom širokih leđa, krupnog trupa i kratkih nogu, koji ju je slušao s jednom nogom okrenutom ka izlazu, kao da je želeo da se žurno izgubi odatle. Zaključili smo da još nije trenutak da im priđemo, nije delovalo da žele da ih prekidamo.

„Nismo ih još identifikovali“, obavestila me je Estibalis tihim glasom, „upoređujemo podatke s prijavama nestalih. Ali oboje, i

momak i devojka, izgledaju kao dvadesetogodišnjaci. Misliš isto što i ja, zar ne, Krakene?“

Ponekad mi se obraćala mojim nadimkom iz mladosti, to je bila jedna od onih prisnosti do kojih se dođe s vremenom.

„Nemoguće je da se desilo to što mislim“, prošaputao sam stiskajući vilice.

„Ali se dešava.“

„To još ne znamo“, prekinuo sam je turobno.

Ona je začutala.

„To još ne znamo“, ponovio sam, možda da bih sâm sebe ubedio. „Fokusiraćemo se na ovo što je pred nama. Posle ćemo, u mojoj kancelariji i hladne glave, izvoditi zaključke, ako si saglasna.“

„Slažem se, šta vidiš?“

Prišao sam telima žrtava, kleknuo pred njima na jedno koleno i za sebe izgovorio svoju molitvu:

Ovde je kraj tvom lovu, ovde počinje moj.

„Tri *eguskilorea*⁹, sunčevih cvetova“, rekoh konačno. „Stavljeni između njihovih glava i sa strana stopala. Ne uspevam da shvatim šta znači taj prizor.“

Eguskilore je stari zaštitni simbol u baskijskoj kulturi i stavlja se na vrata kuća kako bi sprečio da u nju uđu veštice i drugi demoni. Ali u ovom slučaju, odista, njih nije zaštitio.

„Ni ja ne razumem šta oni ovde rade“, Estibalis je bila istog mišljenja, saginjući se ka meni. „Da nastavim o žrtvama: žensko i muško bele rase, između dvadeset i dvadeset i nešto godina oboje. Leže ispruženi na leđima na podu katedrale. Ne pokazuju ozlede, udarce ni znake nasilja. Ali... pogledaj: oboje imaju po rupicu s bočne strane vrata. Ubod. Obama je nešto ubrizgano.“

„Treba sačekati toksikološke analize“, rekoh. „Moraće da pošalju uzorke na analizu u Forenzičarsku laboratoriju u Bilbao, možda pronađu drogu ili psihofarmakološka sredstva. Još nešto?“

⁹ Baskijski naziv (*eguskilore*) biljke kod nas poznate kao vilino sito (lat. *Carlina acaulis*). (Prim. prev.)

„Jedan dlan obe osobe položen je na obraz druge. Forenzičarka će ustanoviti vreme smrti, ali još ne pokazuju *rigor mortis*, tako da pretpostavljam da su umrli pre samo nekoliko sati“, dodala je. „Tražiću od tehničara da im dlanove zaštite papirnim kesama, ne deluje da su se branili, ali nikad se ne zna.“

„Pridi“, pozvao sam je pokretom ruke. „Mislim da se osećaju na... benzin? Prilično slabo, ali rekao bih da se osećaju na benzin ili naftu.“

„Stvarno imaš dobro čulo mirisa. Ja to ne bih zapazila“, složila se pošto im je omirisala lica.

„Još uvek nismo utvrdili uzrok smrti. Misliš da su ih u ovom slučaju takođe otrovali kao u prethodnim slučajevima? Možda su ih naterali da popiju benzin?“

Hteo sam da odgovorim pošto izbliza pogledam lice devojke. Zaledila joj se bolna grimasa. Umrla je u mukama, kao i momak. Osmotrio sam kosu momka. Bio je nedavno ošišan sa strane, a kosa na sredini još uvek mu je bila podignuta gelom za kosu u nekom skupom frizerskom salonu. Vodio je brigu o svom izgledu. Devojka je takođe bila lepa, privlačna. Negovane obrve, tek nekoliko bora na licu, bez ožiljaka od akni, pripadala je tim generacijama odraslim uz regeneratore za kosu i tretmane u solarijumu.

Razmaženi klinici, pomislio sam, *kao i pre*. Ali tada sam shvatio da grešimo.

„Estibalis“, zaustavio sam je, „moramo se resetovati i krenuti od početka. Proučavamo mesto zločina, a oboje smo već počeli da ga upoređujemo sa ranijim. Doći ćemo i dotle, prvo da ga obradimo kao da je jedino, posle ćemo praviti poređenja.“

„Ali mislim da ubica ili ubice idu upravo onim putem. Scenska postavka je istovetna kao kod ostalih zločina. Ako me pitaš za žrtve, Krakene, rekla bih ti da nastavljaju seriju od pre dvadeset godina.“

„Da, ali postoje razlike. Ne verujem da je smrt nastupila trovanjem. Iako štampa nikada nije objavila koji je tada otrov korišćen. Takođe ne mislim da je od unošenja benzina, miris bi bio mnogo jači, bila bi potrebna mnogo veća količina, osim toga bilo bi hemijskih opekotina kojima nema ni traga. Kao da su bili u dodiru s jednom ili dve kapi.